

Cultura i Espectacles

Entrevista **Mircea Cartarescu** L'escriptor romanès reflexiona a 'Solenoides' sobre co

“Vaig intentar descriure un autor pur”

Redacció
BARCELONA

Per primer cop en català arriba l'obra de l'autor romanès Mircea Cartarescu. Concretament, la seva darrera novel·la, la monumental *Solenoides* (Periscopi/Impedimenta), traduïda per Antònia Escandell Tur. Cartarescu sosté que, fins als 21 anys, es pot veure com la seva biografia; és a dir, la d'un professor de secundària amb aspiracions literàries. Ara bé, mentre que en la vida real Cartarescu va triomfar amb el primer poemari, en el llibre fracassa, el que marca la vida d'aquest protagonista torturat. Es tracta, doncs, d'un joc autoficcional que pren com a metàfora el solenoide, una bobina que crea un camp electromagnètic.

No va venir a Barcelona al setembre a presentar la novel·la per la situació política de Catalunya. Quina és la seva opinió?
El que passa a Catalunya no és un problema aïllat, sinó que està relacionat amb el que passa a la resta d'Europa. Crec, però, que les circumstàncies internacionals han estat pot avantatjoses per a Catalunya.

A Madrid, va dir que el nacionalisme era un reflex primitiu del segle XX.

En el segle XIX, el nacionalisme era una idea positiva, però amb el temps s'ha convertit en odio

sa, perquè s'han comès crims en nom seu. En general, la gent barreja nacionalisme amb patriotisme i la diferència és que els nacionalistes detesten les altres nacions i són xovinistes. No em sento qualificat per jutjar la situació d'Espanya i Catalunya, però em sembla que afecta profundament Europa i pot esdevenir una cosa perillosa. Per això penso que s'hauria de trobar una via satisfactòria per a les dues nacions.

En quin sentit perillosa?

A Europa hi ha diversos punts calents i els líders europeus tenen la impressió que, si una cosa així passa a l'Estat espanyol, altres nacions voldran fer el mateix. S'ha parlat d'una Europa de regions i que s'esborrin les fronteres entre els estats per crear una mena d'Estats Units d'Europa. Si fos possible, hi estaria totalment d'acord, però crec que en les circumstàncies actuals no ho és.

Vostè ha escrit sota el règim de Ceaucescu. Quin paper tenen els escriptors davant d'una política opressiva?

Ja han passat 27 anys de la dictadura, però encara ens afecta. La gent no oblida tan ràpidament, tal com passa a l'Estat espanyol amb Franco. Aleshores, jo era jove i amb els meus col·legues escrivíem molt, però sense cap desig de publicar, perquè ens censuraven. En aquell moment, escriure suposava con-

servar una llibertat interior. Era important per a nosaltres i per a la gent que llegia.

Descriu un activisme fort a través de la poesia.

Era tant una manera de lluitar com de sobreviure. Era molt difícil lluitar cara a cara contra el règim. Però qualsevol manera de lluitar era benvinguda, fins i tot a través de la literatura, conservant així la cultura. Per a nosaltres va ser molt important continuar sent actius després de la caiguda del règim. Després, jo mateix he fet periodisme polític. He lluitat contra l'autoritarisme que domina encara avui la política a Romania.

Com condiciona aquesta situació el seu estil com a escriptor?

Faig una clara distinció entre literatura i periodisme. Només en el periodisme estic molt implicat políticament i els darrers temps tinc 70.000 seguidors a Facebook, de manera que puc influir en la gent. Avui dia, la lluita més poderosa és contra la corrupció i la tendència del poder a controlar la justícia. Milito contra aquests abusos i també pels drets de la gent, la igualtat de gèneres i races, contra la discriminació de la població gitana i per altres causes.

La seva literatura s'alimenta dels diaris personals que escriu des dels 16 anys. Com es produeix aquest transvasament?

Per mi no hi ha una diferència

tan gran entre els diaris i la literatura. Els diaris –i ja he publicat tres volums– són una mena de tronc de les meves obres i en surten les branques, que són els llibres. Hi ha la mateixa substància a tot arreu, perquè, en general, escric sobre mi i la meua vida interior, però espero que així es reflecteixi el món. En el meu darrer llibre, he fet atenció als temes ètics i he mostrat molta més preocupació per la gent perquè, al capdavall, el tema de *Solenoides* és aquest: com es pot salvar la humanitat.

Dit així sembla molt greu, però, en canvi, en la novel·la hi ha molt d'humor.

M'agrada l'humor, tant en la vida com en l'escriptura. M'he divertit descrivint els personatges, com aquesta galeria de professors que apareix a la novel·la, de què cadascun té un model en la realitat: eren els meus companys durant els deu anys que vaig fer de professor a l'escola pública. M'he divertit molt mirant-me'ls de manera caricaturesca i, alhora, amb molt d'amor.

Per què va decidir tergiversar la història real, és a dir, que el poeta fracassa quan presenta el primer poemari, en comptes de triomfar, tal com li va passar a vostè? Només es pot fer literatura quan hi ha patiment?

Tot escriptor, en un moment donat, se sent frustrat per la pròpia situació, perquè ha de fer feines inherents a la seva

Mircea Cartarescu, fa uns dies a Barcelona ■
EL PUNT AVUI

tasca, participar en el joc literari, ser part d'aquest món que és lluny de ser perfecte, buscar l'èxit, la glòria, vendre molts llibres... Totes aquestes coses arriben a disgustar-lo. Per això vaig intentar descriure un autor pur, que només escriu per a ell i per entendre's ell mateix. Al cap i a la fi, he intentat treure l'autor ideal de mi mateix. En la història hi ha molts artistes que s'han apropiat a aquest ideal, com ara Virgili, que va escriure *l'Eneida* per a ell o Franz Kafka, que va demanar a Max Brod que destruís la seva obra.

Quin paper tenen les visions que pateix el protagonista i que l'apropen a la veritat?

El racionalisme portat a l'extrem provoca visions i totes les dictadures parteixen d'una super-racionalització, del somni d'un món ordenat que condueix cap al grotesc i absurd. Kafka és molt grotesc; la seva llengua és l'alemany més net i de què es

L'APUNT

De debò no hi ha cap alternativa?

David Castillo

Aquests dies viatjo en el metro amb el volum *Retropia* de l'influent pensador polonès Zygmunt Bauman, en traducció de Josep Sampere per a Arcàdia. Bauman és un brollador d'idees líquides, manllevant el seu terme. Parla de l'evolució de la societat en què la separació entre el poder i la política fa que l'ideal de crear una societat més hospitalària –les necessitats, els

somnis i els desitjos humans– agafi un caire més incert. Recorda l'acrònim anglès *There is no alternative* (no hi ha alternativa), la màxima de Margaret Thatcher que va ser una fita en la destrucció de l'estat del benestar. Bauman no critica, obre la porta al fet que cadascú interpreti els canvis amb informació retrospectiva. Presenta el futur. Podrem transformar-lo?

m es pot salvar la humanitat i hi recrea el que hauria estat la vida d'un autor fracassat

desenvolupa l'al·lucinació pura. Jo també sóc una combinació de racionalisme i visionalisme. M'estimo molt les ciències, sobretot la biologia, la física quàntica, les matemàtiques, la filoso-

fia i la teologia.

És un autor creient?

Vaig créixer sense religió i vaig llegir la Bíblia passats els 30. Al principi, em pensava que era

En general, escric sobre mi i la meua vida interior, però espero que així es reflecteixi el món

un llibre d'oracions, i després em vaig quedar sorprès: era la novel·la més gran de la humanitat, una escriptura grandiosa des de tots els punts de vista. Així que me la vaig mirar com els grans escriptors, Dostoiévski o Dante. Pel que fa a la creença religiosa, espero una revelació, i aquesta és la meua forma de creença.

D'on va sorgir el solenoide?

Vaig llegir sobre constructors actuals que utilitzen mètodes estranys com el que es va utilitzar per construir el Coral Castle a Florida. L'arquitecte, Edward Leedskalnin, va deixar un escrit explicant que havia usat l'electromagnetisme que feia que els blocs suressin i es poguessin maniobrar fàcilment. D'aquí em va venir la idea del solenoide, un dispositiu tècnic que pot fer que les coses levitin. Em va semblar molt poètic, com les pintures de Dalí, en què les coses suren, i vaig imaginar que en certs edificis de Bucarest existeixen aquests solenoides. Al final, tots funcionen alhora i la ciutat s'aixeca com Laputa, l'illa flotant

Espero una revelació i és la meua forma de creença. La religió és un procés que encara no he tancat

d'*Els vatges de Gulliver*.

I la metàfora?

Es tracta del problema central del llibre: el patiment humà. El problema que la consciència humana ha de desaparèixer per la mort de la humanitat. Vaig imaginar una secta que protesta pel patiment humà i les coses dolentes de la humanitat. Es tracta d'una protesta metafísica. També em vaig imaginar una deïtat del mal, que provoca aquesta destrucció final. Al final del llibre, porta una solució a aquest problema enorme, No és la solució personal, sinó la que han proposat tots els llibres des de sempre: l'amor. L'amor és la porta real per on pots evadir-te del mal.

És un relat molt cristià, doncs?

Des d'aquest punt de vista, hi ha dues etapes. Cap a la meitat del llibre, existeix una negació de la salvació: un ésser humà és enviat al món dels àcars com Jesús va ser enviat al nostre, però fracassa en la seva missió de portar el coneixement perquè el maten i la redempció no és possible. Però al final de la novel·la

aquesta idea canvia, perquè, mentrestant, el personatge s'enamora, té una nena i coneix l'amor. Ja no vol salvar-se tot sol, sinó quedar-se entre els homes i compartir el seu destí.

Per a quin lector escriu?

El meu lector ideal és algú que s'assembla a mi i el veig com una dona o com un home femení i sensible. M'agraden els lectors que ens donen una oportunitat i esperen a jutjar fins al final del llibre, que tenen una lectura empàtica, sensible i receptiva. Molts homes llegeixen d'una manera confrontacional i se senten inclinats a negar la qualitat de l'escriptor tot i sospitar que no tenen raó.

Com escriu?

Escriu amb ordinador per a treballs periodístics i acadèmics; la resta ho escriu a mà. Escriu en uns quaderns. M'agrada molt la cal·ligrafia i faig les floritures pròpies d'una cal·ligrafia elaborada. Amb això també guanyo temps per pensar en el que escriu. L'escriptura pròpiament dita influeix molt l'estil; no pots ser barroc si escrius en l'ordinador.

Què prepara ara?

Vaig descansar un any i mig després d'aquest llibre tan difícil, que va sortir el 2015, i ara he reprès l'escriptura amb una novel·la que tractarà de la relació entre pares i fills. Per això he intentat recuperar els records més antics, com era la meua família quan tenia 3 o 4 anys, i aquesta serà la substància del proper llibre. ■

178401-1177530W

JOVE TEATRE REGINA

ESPECIAL NADAL

+Info i entrades a:

www.jtregina.com

EL CONTE DE NADAL

Del 8 al 23 de desembre

amb el suport de:

c/ Sèneca 22. 08006 Bcn tfn 93 218 15 12

@teatregina //JoveTeatreRegina @JT_Regina